

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут права
Кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права

«До захисту в ЕК допустити»
завідувач кафедри інтелектуальної власності
та інформаційного права

д.ю.н. Кодинець А.О.

_____ 2022 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«Адміністративна відповідальність за порушення прав
інтелектуальної власності»**

Студентки 2-го року навчання
ОР «Магістр» заочної форми
ОПП «Інтелектуальна власність»
спеціальність: 081 «Право»
Плакас Ірини Романівни

Науковий керівник:

д.ю.н., доц. Заярний О.А.

Рецензент:

Київ – 2022

ЗМІСТ

МАГІСТЕРСЬКЕ ЗАВДАННЯ.....	3
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН.....	4
РЕФЕРАТ.....	5
АНОТАЦІЯ.....	7
ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. Теоретико-правові засади адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність	12
1.1. Поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони.....	12
1.2. Мета та принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.....	19
1.3. Система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні	25
Висновки до Розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. Підстави адміністративної відповідальності у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності	34
2.1. Поняття та ознаки адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності	34
2.2. Об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності	40
2.3. Суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності	45
Висновки до Розділу 2	49
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	53

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науковий керівник:

д.ю.н., доц. Зяярний О.А.

_____ 2022 року
" ____ " _____

МАГІСТЕРСЬКЕ ЗАВДАННЯ

Плакас Ірини Романівни, студентки 2 року навчання

ОР «Магістр» заочної форми, за спеціальністю «Право»

- 1. Тема роботи:** Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.
- 2. Термін здачі роботи керівнику для підготовки відгуку:** 11.11.2022 року.
- 3. Робота виконується на базі:** Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- 4. Теоретичне завдання:** аналіз спеціальної науково-юридичної літератури та законодавства України.
- 5. Практичне завдання:** здійснити аналіз теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність та дослідити підстави адміністративної відповідальності у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності.
- 6. Сфера застосування результатів роботи:** наукова діяльність, навчальний процес, правотворчість, правозастосовна діяльність.
- 7. Завдання вручено студенту:** 01.08.2022 року.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науковий керівник:

д.ю.н., доц. Зяярний О.А.

_____ 2022 року
" ____ " _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Плакас Ірини Романівни, студентки 2 року навчання

ОР «Магістр» заочної форми, за спеціальністю «Право»

Тема роботи: Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності

№	Види робіт	План	Фактично
1	Підбір наукової літератури та нормативних актів за темою роботи	10.08.2022	5.08.2022
2	Розробка плану роботи та його погодження	15.08.2022	14.08.2022
3	Підготовка першого розділу роботи та подання його на перевірку керівнику	10.09.2022	7.09.2022
4	Підготовка другого розділу роботи та подання його на перевірку керівнику	28.09.2022	26.09.2022
5	Доопрацювання роботи на підставі зауважень керівника	6.10.2022	5.10.2022
6	Підготовка висновків до роботи	15.10.2022	14.10.2022
7	Підготовка остаточного варіанта роботи та її технічне оформлення	25.10.2022	23.10.2022
8	Підготовка реферату та анотацій	28.10.2022	26.10.2022
9	Подання роботи на кафедру	11.11.2022	7.11.2022

Студент

Плакас І.Р.

РЕФЕРАТ

Магістерська робота 59 сторінок, використано джерел: 45.

КЛЮЧОВІ СЛОВА – інтелектуальна власність; об'єкт адміністративно-правової охорони; адміністративна відповідальність; адміністративне правопорушення; склад адміністративного правопорушення; суб'єкти протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – суспільні відносини, що виникають у зв'язку з притягненням до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ – є сукупність норм законодавства України про адміністративну відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, матеріали судової та юрисдикційної практики з відповідних питань.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ – полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ – визначено поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони; досліджено мету та принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності; охарактеризовано систему суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні; визначено поняття та ознаки адміністративних правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності; досліджено об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності; охарактеризовано суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ – наукова діяльність з метою подальших досліджень теоретичних і практичних проблем притягнення до

адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ – удосконалення чинного законодавства України з питання притягнення до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності; викладання адміністративного права, підготовка відповідних підрозділів підручників, навчальних посібників та методичної літератури.

АНОТАЦІЯ

Плакас Ірина Романівна. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Магістерська робота. Кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Робота присвячена дослідженню правових особливостей регулювання та функціонування інституту адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. В ході дослідження здійснено системний аналіз правових положень, що регулюють питання визначення інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони.

У роботі також досліджено мету та принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності та надано характеристику системи суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

В ході дослідження також визначено поняття та ознаки адміністративних правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності, досліджено об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у зазначеній сфері. Визначено суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності.

ABSTRACT

Plakas Iryna Romanivna. Administrative responsibility for infringement of intellectual property rights. Master thesis. Department of intellectual property and information law of the Educational and Scientific Institute of Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

The work is devoted to the study of the legal features of the regulation and functioning of the institution of administrative responsibility for the violation of intellectual property rights. In the course of the study, a systematic analysis of legal

provisions regulating the issue of defining intellectual property as an object of administrative and legal protection was carried out.

The work also examines the purpose and principles of administrative responsibility for infringement of intellectual property rights and provides a description of the system of entities for combating violations in the field of intellectual property in Ukraine.

In the course of the study, the concepts and signs of administrative offenses in the field of creation and use of intellectual property rights were also determined, and the objective elements of administrative offenses in the specified area were investigated. The subjective elements of the composition of administrative offenses in the field of creation and use of objects of intellectual property rights are determined.

ВСТУП

Актуальність теми. Поширеність порушень прав інтелектуальної власності обумовлюється тим, що вони охоплюються нормами адміністративного, цивільного, кримінального та господарського права. Це значно ускладнює їх кваліфікацію. Варто зауважити, що нормативно-правова база у сфері притягнення до адміністративної відповідальності щодо створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності має певні недоліки та прогалини.

Саме тому надзвичайно важливим є дослідження питання щодо адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Адже від належної та ефективної протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності залежить рівень соціально-економічного розвитку нашої держави.

Окремі проблеми забезпечення дотримання прав на інтелектуальну власність в Україні досліджували О. І. Антонюк, Ю. Є. Атаманова, Д. В. Балух, О. М. Бандурка, Є. Ю. Бараш, О. І. Безпалова, М. В. Борута, О. М. Волощенко, О. М. Головова, Б. В. Дерев'янка, О. Ю. Дудченко, О. В. Зайчук, А. М. Куліш, В. І. Курило, І. В. Манцова, О. М. Музичук, Г. С. Римарчук, Т. Є. Ромат, О. П. Світличний, М. В. Старинський, А. А. Трофімчук, Н. С. Фесенко, В. Д. Чернадчук, О. О. Чернишова, Ю. Ю. Чуприна, С. В. Ярошенко та ін.

Однак деякі питання щодо теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність в Україні висвітлені фрагментарно та потребують ґрунтовного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерського дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу норм чинного законодавства України, а також узагальнення практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Для досягнення поставленої мети в магістерському дослідженні необхідно вирішити такі основні **завдання**:

- дослідити поняття «інтелектуальної власності» як об'єкта адміністративно-правової охорони;
- охарактеризувати мету та принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності;
- дослідити систему суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в нашій державі;
- визначити поняття та ознаки адміністративних правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності;
- дослідити об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності;
- охарактеризувати суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення, а також використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку з притягненням до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Предмет дослідження є сукупність норм законодавства України про адміністративну відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, матеріали судової та юрисдикційної практики з відповідних питань.

Методологічною основою магістерського дослідження є сукупність загальних та спеціальних методів наукового пізнання. Логіко-семантичний метод використано під час аналізу ключових термінів та опрацювання власних запропонованих дефініцій (розділ 1).

Структурно-функціональний метод і метод групування використано під час окреслення мети, принципів, суб'єктів адміністративно-правової охорони у сфері інтелектуальної власності в Україні (підрозділи 1.2, 1.3), дослідження об'єктивних та суб'єктивних елементів складів адміністративних

правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності (підрозділи 2.2, 2.3).

Науково-теоретичним підґрунтям магістерського дослідження є праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою магістерської роботи є Конституція України, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативні акти, які регламентують правові засади адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в подальшому вони можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення та вивчення адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності;
- правотворчості – в ході уточнення та доповнення чинних законодавчих та підзаконних актів, що буде сприяти поліпшенню правового регулювання протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- правозастосовній сфері – з метою покращення практичної діяльності суб'єктів, уповноважених здійснювати комплекс заходів, спрямованих на протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні;
- освітньому процесі – під час підготовки підручників і навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право» та «Адміністративний процес».

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. Теоретико-правові засади адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність

1.1. Поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони

Варто почати з того, що стрімкий розвиток нашої держави супроводжується зростанням ролі права інтелектуальної власності як юридичного інституту, який має надзвичайно важливе значення. Наукове та практичне дослідження поняття інтелектуальної власності є одним з ключових питань, яке має бути вирішене на шляху інтеграції нашої держави у європейську спільноту.

Однак, проблематика інтелектуальної власності полягає не тільки в її визначенні як виключно інституту цивільного права, але й у виділенні окремих положень, що свідчать про багатоаспектність цього явища, яке може бути об'єктом дії категорій інших правових галузей (адміністративної, кримінальної). Наразі в Україні є надзвичайно актуальним питання щодо окреслення поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони.

Саме тому для характеристики поняття інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони пропонуємо дослідити визначення поняття «інтелектуальна власність» та «адміністративно-правова охорона».

На думку О.А. Підпригори, термін «інтелектуальна власність», можна розглядати у двох напрямках – як цивільно-правовий інститут і як сукупність суб'єктивних прав творця на результат його творчої діяльності. Згідно з цим підходом право інтелектуальної власності у значенні цивільно-правового інституту є «сукупністю правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері створення, оформлення, використання і охорони результатів інтелектуальної діяльності людей». В свою чергу, суб'єктивне право інтелектуальної власності є «правом його суб'єкта на володіння,

користування, а також розпорядження належним йому відповідно до закону результатом інтелектуальної діяльності» [24, с. 155].

Слід зазначити, що В. Базилевич вважає, що інтелектуальна власність як результат розумової творчої діяльності є «багатоаспектною, складною категорією, яка привертає все більшу увагу науковців за умов гуманізації та соціалізації економічного розвитку провідних держав світу» [6].

О.В. Дзера дійшов висновку, що в об'єктивному значенні поняття «інтелектуальна власність» характеризується такими основними ознаками як:

- 1) воно є правом на результат інтелектуальної творчої діяльності;
- 2) об'єктом права інтелектуальної власності виступає нематеріальна річ, при цьому результат інтелектуальної, творчої діяльності може бути втілений у будь-якому матеріальному носієві;
- 3) цей результат придатний для відтворення та сприйняття іншими особами, а також придатний для багаторазового відтворення;
- 4) правова охорона об'єктів інтелектуальної власності надається на певний строк, який визначений чинним законодавством України;
- 5) право інтелектуальної власності на той або інший об'єкт слід відрізняти від права власності на матеріальний носій, в якому втілено творчий результат, а право власності на річ, в якій втілено результат інтелектуальної власності, не залежить від права інтелектуальної власності на цей результат;
- 6) особисті немайнові права суб'єктів права інтелектуальної власності невіддільні від особи їх творця та не підлягають відчуженню;
- 7) майнові права суб'єкта інтелектуальної власності можуть відчужуватись будь-яким законним цивільно-правовим способом; суб'єкт цих прав може відмовитись від них;
- 8) об'єкти права інтелектуальної власності чинним законодавством визнані товаром та можуть бути об'єктом будь-яких цивільно-правових правочинів;

9) право інтелектуальної власності є непорушним, ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності або обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом [14].

Цікавою, на наше переконання є думка І. Новікової, яка у своїх дослідженнях розглядає інтелектуальну власність як сукупність відповідних правил, нормативно-правових положень, засад, котрі регулюють соціально-економічні та організаційно-правові відносини, що складаються у процесі створення та використання продукту інтелектуальної праці [22].

С. Гордієнко під інтелектуальною власністю пропонує розуміти «матеріалізовані чи нематеріальні нові знання, які належать юридичній чи фізичній особі» [13, с. 18].

Можемо підсумувати, що незважаючи на існування великої кількості наукових визначень поняття інтелектуальної власності, усі вони ґрунтуються на положеннях чинного законодавства. Правові норми в яких закріплено основи цього інституту присутні і у багатьох законодавчих актах, ключове місце серед яких займає Цивільний кодекс України (далі – ЦК). Інтелектуальній власності присвячено Книгу 4 чинного ЦК. Так у статті 418 наведено визначення цього інституту. Відповідно до цієї норми, інтелектуальна власність – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначене ЦК та іншим законом [44].

Окрім цього, право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Відповідно до тієї ж норми ЦК, інститут має власну структуру, головними елементами якої є:

- 1) особисті немайнові права інтелектуальної власності;
- 2) майнові права інтелектуальної власності [44].

Так, саме стаття 420 ЦК визначає об'єкти права інтелектуальної власності (наприклад, літературні твори, комп'ютерні програми, бази даних, фонограми та ін.) [44].

Об'єктом права інтелектуальної власності є не кожен результат творчої діяльності, а лише той, котрий відповідає вимогам чинного законодавства. Будь-який твір літератури, науки та мистецтва, суміжні права підпадають під охорону права, за умови їх відповідності вимогам закону.

Важливим є те, що правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності обмежується лише територією нашої держави. Охорона прав на вказані вище об'єкти на території інших держав здійснюється лише на підставі відповідних міжнародних конвенцій або договорів.

У зв'язку з потужним науково-технічним прогресом поруч з традиційними об'єктами права інтелектуальної власності, зокрема, об'єктами авторського права, котрі є простими за своєю суттю, з'являються об'єкти, що не є традиційними і які саме під такою назвою залучені до низки об'єктів права інтелектуальної власності [43, с. 334]. Таким чином, під об'єктами права інтелектуальної власності слід розуміти явища, які безпосередньо пов'язані з певною особою, що є їх власником.

Можемо зробити висновок про те, що інтелектуальна власність – це комплекс непорушних прав відповідних суб'єктів на об'єкти, які є результатом діяльності творчого або розумового характеру. Даний правовий інститут має відповідну структуру та є предметом правового регулювання спеціальних нормативно-правових актів.

Ключова особливість цього інституту полягає в тому, що інтелектуальна власність – це інститут не тільки приватного, а й адміністративного права. Розкриваючи зміст поняття «інтелектуальна власність», ми дійшли висновку, що його можна розділити на дві складові, а саме: об'єкти інтелектуальної власності та право інтелектуальної власності.

Також в межах нашого дослідження необхідно дослідити поняття «адміністративно-правова охорона». Цей термін часто ототожнюють з «адміністративно-правовим захистом».

Так, наприклад, І. Борисенко зазначає, що у сучасній юридичній науці існують різні підходи до визначення співвідношення понять «охорона» і «захист» прав: від вузького, саме коли під охоронною функцією насамперед розуміється здійснення захисту після фактичного порушення права, до широкого, коли «правова охорона може охоплювати увесь комплекс засобів, що забезпечують реалізацію закріплених правовими нормами суб'єктивних прав як в їхньому позитивному стані, так і у разі порушення» [9].

М. Вітрук у своїх працях «захист права» розглядав як складову частину більш об'ємного поняття «охорона права» [42]. Варто зазначити, що таку позицію висловлюють у своїх працях більшість учених, але вони іноді здійснювали таке розмежування за різними критеріями.

Цікавою щодо розмежування цих двох понять видається думка науковця у галузі трудового права Я. Вавженчука. Вчений дійшов висновку, що поняття «захист» та «охорона» не є чітко визначеними і розмежованими за своїм змістом та сутністю, наявні розбіжності в самому тлумаченні зазначених понять: одні дослідники вважають, що ці терміни є тотожними та можуть визначатися один через одного, а інші ж процес захисту включають до складу охорони як один із його складових елементів. Саме тому у правовій сфері чіткого визначення співвідношення понять «охорона» прав і «захист» на сьогодні не існує. Аналіз багатьох думок, а також чинного законодавства, положень Конституції України, трудового законодавства, проекту Трудового кодексу свідчить про те, що «охорона» є більш широке за своїм змістом поняття, що може в деяких випадках включати в себе захист. Чинне трудове законодавство під охороною трудових прав розуміє низку заходів, а також засобів, за допомогою яких установлюються трудові права, визначається порядок їх реалізації та забезпечується їх дотримання. Саме тому чинне

трудове законодавство охорону трудових прав розуміє широко, включаючи до неї і безпосередній захист трудових прав [11, с. 48].

Д. Кушерець, у своїх працях зазначає, що «захист – це активна фаза, яка виникає після дій сторони, яка порушила умови договору, охорона майнових прав завжди є пасивною фазою з погляду інформативності приписів чи застережень у кожному договорі. Водночас категорія захисту майнових прав є активною» [18, с. 16].

Отже, на підставі аналізу різних науково-теоретичних підходів вважаємо за доцільне підтримати думку, за якою поняття «охорона» є ширшим порівняно з поняттям «захист» і охоплюється першим. Правову охорону варто розглядати не тільки як установлення юридичних засобів, спрямованих на реалізацію суб'єктивного права та запобігання його порушенню, а також як і правове регулювання правовідносин. Дійсно, норми про захист прав становлять лише частину охоронних норм, до яких належать запобігання порушенням, та ті, що встановлюють імперативний механізм їх реалізації.

Саме тому, варто зауважити, що адміністративно-правова охорона – це інститут адміністративного права, який складається з однорідних норм адміністративного права, правовий вплив яких спрямовується на здійснення профілактики та попередження правопорушень, а також відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, що здійснюються суб'єктами владних повноважень на основі визначених засад і за допомогою адміністративного інструментарію.

Варто зауважити, що адміністративно-правова охорона певною мірою пов'язана з охоронною функцією права, проте не тотожна їй, оскільки до предмета адміністративно-правової охорони належать питання попередження порушеного права, а за класичним правилом охоронна функція права включається в дію вже після порушення певного нематеріального або матеріального блага особи.

Повертаючись до предмета нашого дослідження, інтелектуальна власність, як об'єкт адміністративно-правової охорони, є комплексним

явищем, яке складається з однорідних норм адміністративного права, правовий вплив яких спрямовано на попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності та суміжних прав (превентивна функція), та відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, що здійснюються суб'єктами владних повноважень в межах законодавчо закріпленої компетенції. При цьому, регулювання діяльності у вказаному напрямку здійснюється не тільки правоохоронними, а й іншими суб'єктами владних повноважень.

У цій особливості проявляється організаційний аспект забезпечення адміністративно-правової охорони. До того ж існування окремих органів підтверджує той факт, що інтелектуальна власність є специфічним об'єктом адміністративно-правової охорони.

Зміст адміністративно-правової охорони у сфері інтелектуальної власності за методами адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень поділяється на 3 рівні:

- I рівень здійснюється суб'єктами владних повноважень у процесі запобігання правопорушенням у сфері інтелектуальної власності і попередження їх: адміністративно-попереджувальна охорона або адміністративно-правова охорона в найвужчому розумінні;

- II рівень здійснюється суб'єктами владних повноважень під час відновлення порушеного права у сфері інтелектуальної власності: адміністративно-правовий захист, або адміністративно-правова охорона у вузькому розумінні;

- III рівень – поєднання адміністративно-правової охорони першого і другого рівнів, коли суб'єкти владних повноважень комплексно здійснюють попередження та відновлення порушеного права у сфері інтелектуальної власності: адміністративно-правова охорона в широкому розумінні.

Отже, ми можемо виділити найбільш характерні аспекти інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правової охорони:

1. інтелектуальна власність в цілому є комплексним явищем, яке має дворівневу структуру, в яку входять право інтелектуальної власності, а також об'єкти інтелектуальної власності;

2. як об'єкт адміністративно-правової охорони, інтелектуальна власність займає специфічне положення. На відміну від інших об'єктів, інтелектуальна власність є легальним явищем суспільства і сама по собі не становить загрози правопорядку і законності у державі;

3. адміністративно-правова охорона направлена не на інтелектуальну власність безпосередньо, а на негативні відносини (правопорушення), що виникають з приводу цього об'єкта;

4. забезпечення адміністративно-правової охорони інтелектуальної власності існує на 2-х рівнях: нормативному та організаційному. В першому випадку мова йде про цілу низку законодавчих актів, в яких закріплено норми, що регулюють протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. В свою чергу, організаційна складова проявляється в існуванні системи органів, які забезпечують додержання норм законів у відповідному секторі;

5. діяльність відповідних органів у сфері адміністративно-правової охорони інтелектуальній власності проявляється у вигляді боротьби с правопорушеннями, а також у забезпеченні легальних правовідносин у цій сфері.

1.2. Мета та принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності

Наявний сьогодні інститут адміністративно-правової відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності є гарантом забезпечення виконання суб'єктами владних повноважень своїх безпосередніх функцій та обов'язків у цій сфері та слугує ефективним важелем у запобіганні правопорушенням, а також забезпечення необхідної та достатньої охорони об'єктів інтелектуальної власності. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері інтелектуальної власності виступає

різновидом адміністративної відповідальності за окремий вид правопорушень, і через це їй властиві всі ознаки і принципи цілісного інституту адміністративної відповідальності. Однак вона має свої характерні особливості: мету та принципи.

Під метою протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності слід розуміти бажаний результат, якого хоче досягти держава, в особі її органів та їх посадових осіб, здійснюючи всі необхідні заходи щодо попередження виникнення правопорушень у зазначеній сфері.

Вважаємо, що основною метою адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні є саме мінімізація випадків неправомірного використання об'єктів таких правовідносин, а також попередження вчинення відповідними суб'єктами правопорушень у майбутньому.

Характерними особливостями принципів права, на думку О.Ф. Скакун є те, що вони:

- 1) мають ключове значення під час застосування аналогії закону в разі наявності юридичних дефектів (колізій та прогалин) у законодавстві;
- 2) визначаються як загальне мірило поведінки, не вказуючи права й обов'язки;
- 3) мають вищий рівень абстрагованості від регульованих відносин, а також звільнені від конкретики й подробиць;
- 4) виступають стержнем усієї правової системи, додають праву логічності та збалансованості;
- 5) розчиняються в безлічі норм, пронизуючи всю правову матерію, виводяться із неї;
- 6) визначаються позитивним зобов'язанням;
- 7) не мають способів регулювання, їх провідним елементом є повинність [39, с. 221–222].

На основі цього підходу можемо зауважити, що принципи адміністративної відповідальності – це основні положення, закріплені в

Конституції та інших законах України, на яких базується основний порядок та процедура притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

До принципів адміністративної відповідальності належать:

- верховенство права;
- законності;
- доцільності;
- обґрунтованості;
- невідворотності;
- своєчасності;
- справедливості;
- гуманізму;
- індивідуалізації покарання;
- відповідності провини та покарання тощо.

Під принципами адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні слід розуміти науково обґрунтовані та законодавчо закріплені відправні начала, які лежать в основі діяльності суб'єктів, на які покладено функції щодо протидії правопорушенням у зазначеній сфері.

Варто зазначити, що принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності не дістали належного законодавчого закріплення, а лише частково визначаються у чисельних нормативно-правових актах України, положення яких спрямовано на врегулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності. А відтак, ми дійшли висновку, що всі принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності можна поділити на 2 основні групи: загальні та спеціальні.

До загальних принципів адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні слід віднести такі, як: верховенство права; законності; доцільності; обґрунтованості;

невідворотності; своєчасності; справедливості; гуманізму; індивідуалізації покарання; відповідності провини та покарання.

Принцип верховенства права полягає в тому, що адміністративна відповідальність в Україні та процедура притягнення до неї ґрунтується на конституційних принципах та правових презумпціях, які зумовлені виконанням і дією саме принципу верховенства права в Україні.

Принцип верховенства права є принципом природного права. В законах має обмежуватися свавілля з боку як суб'єктів владних повноважень, так і фізичних та юридичних осіб.

Принцип законності полягає у тому, що:

- адміністративна відповідальність настає лише за ті діяння, які передбачені законом;
- притягати до адміністративної відповідальності мають право передбачені законом уповноважені органи;
- органи публічної адміністрації при вирішенні питання про притягнення винної особи до адміністративної відповідальності мають керуватися законом і здійснювати свої повноваження в межах передбаченої законодавством компетенції.

Законодавчою основою актів, які регулюють питання адміністративної відповідальності, є Конституція України та Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Саме в КУпАП зазначається основний перелік адміністративних проступків, адміністративних стягнень і органів, уповноважених їх застосовувати.

Принцип обґрунтованості полягає в тому, що не допускається довільне притягнення особи до адміністративної відповідальності. Правозастосовні органи мають установити сам факт учинення адміністративного проступку у сфері інтелектуальної власності, а також визначити всі обставини, які мають значення для кваліфікації адміністративного проступку [4, с. 379].

Принцип невідворотності полягає у тому, що особа, яка вчинила адміністративний проступок у сфері інтелектуальної власності обов'язково буде притягнута до адміністративної відповідальності.

Принцип своєчасності адміністративної відповідальності полягає у притягненні правопорушника до відповідальності впродовж строку давності, а саме періоду часу, не занадто віддаленого від факту правопорушення у сфері інтелектуальної власності [4, с. 379].

Принцип справедливості виявляється в тому, що законодавець, передбачаючи санкцію за адміністративне правопорушення у сфері інтелектуальної власності, має виходити зі ступеня суспільної небезпеки такого протиправного діяння.

Принцип гуманізму полягає в повазі до гідності і прав особи.

Принцип індивідуалізації покарання вимагає пропорційності між заходом впливу до правопорушника, що обирається, та ступенем суспільної небезпеки адміністративного проступку у сфері інтелектуальної власності. Відповідність провини та покарання вимагає, щоб у виборі конкретного заходу адміністративного стягнення враховувалися всі обставини вчиненого правопорушення, а також особа порушника [4, с. 379].

Варто зауважити, що загальні принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності визначають основні засади такої діяльності, проте вони не враховують всю її специфіку. Саме тому слід розглянути спеціальні принципи, під якими варто розуміти непорушні засади ідеї, які є характерними виключно для адміністративно-правової протидії правопорушенням саме у сфері інтелектуальної власності.

Такими принципами, на нашу думку, є:

– принцип контролю. За його допомогою вирішуються наступні управлінські завдання: забезпечення неухильного виконання законів і нормативних актів, які регламентують діяльність суб'єктів владних повноважень та інших об'єктів управління; сприяння правильному підбору й розстановці кадрів, своєчасне попередження їх від помилок; здійснення

необхідної допомоги підпорядкованим апаратам та працівникам. Таким чином, принцип контролю є одним із ключових, адже досягнення ефективної протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності неможливе без перевірки дотримання суб'єктами правовідносин у зазначеній сфері норм чинного законодавства України [20, с. 95];

– принцип поєднання захисних та попереджувальних засобів. Суть цього принципу адміністративної відповідальності полягає в тому, що в процесі адміністративної протидії порушенням у сфері інтелектуальної власності уповноважені суб'єкти застосовують різні за своїм змістом засоби впливу, які попереджують правопорушення або ж припиняють їх в залежності від обставин. Захисні засоби застосовуються переважно правоохоронними органами і передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення;

– принцип забезпечення права на оскарження рішень чи дій суб'єктів, які уповноважені притягати до адміністративної відповідальності у сфері інтелектуальної власності. Отже, зміст зазначеного принципу полягає у тому, що особи мають можливість (і ніхто не має права їм у цьому перешкоджати) оскаржити дії чи рішення суб'єктів, які уповноважені притягати до адміністративної відповідальності у сфері інтелектуальної власності з метою захисту своїх законних прав та інтересів [20, с. 96];

– принцип стимулювання, який полягає у тому, що суб'єкти, які уповноважені притягати до адміністративної відповідальності, здійснюючи всі необхідні заходи спонукають інших суб'єктів відповідних правовідносин до більш старанного дотримання ними норм чинного законодавства.

Слід відмітити, що дотримання загальних та спеціальних принципів адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності сприятиме досягненню основної мети адміністративної відповідальності у цій сфері.

1.3. Система суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні

Варто почати з того, що під суб'єктом протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності слід розуміти уповноважений суб'єкт владних повноважень, який наділений всіма необхідними повноваженнями, використання яких дозволяє йому бути учасником правовідносин щодо протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Беручи до уваги багатогранність сфери інтелектуальної власності, а також надзвичайно велику кількість напрямків у ній, цілком логічним є факт, що для протидії правопорушенням у вказаній сфері держава не може обмежитись лише одним органом. Саме тому в нашій державі було створено низку суб'єктів владних повноважень, на які покладено функції протидії правопорушенням у досліджуваній сфері. В своїй сукупності ці органи утворюють певну систему.

Під системою суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності слід розуміти сукупність державних органів, які відповідно до норм чинного законодавства України наділені спеціальними функціями і мають спільну мету діяльності. Зазначена мета полягає у припиненні та попередженні виникнення правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

Слід виділити чотири характерні особливості, які є притаманними для зазначеної системи:

- елементом цієї системи є не будь-який державний орган, а лише ті, що наділені спеціальними повноваженнями, які дозволяють їм здійснювати діяльність щодо протидії правопорушенням у сфері;
- наявність спільної мети діяльності цих суб'єктів (припинення та попередження виникнення правопорушень у сфері інтелектуальної власності);
- наявність тісного взаємозв'язку між суб'єктами протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності;

- поєднання самостійності окремо взятого елемента системи з виконанням ним функцій, необхідних для існування системи в цілому [20, с.115].

Варто зауважити, що суб'єкти протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності мають здійснювати свою діяльність з урахуванням певних принципів, таких як:

- прозорість процедур реєстрації фактів набуття, розпорядження, припинення, визнання недійсними, а також обтяження прав інтелектуальної власності, із дотриманням конфіденційності інформації у випадках, що передбачені чинним законодавством України;

- прозора діяльність суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності;

- правова визначеність;

- прогнозованість підходів до встановлення придатності об'єктів інтелектуальної власності для набуття прав інтелектуальної власності на них;

- забезпечення всебічного, повного та постійного громадського контролю за діяльністю суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності;

- розвиток міжнародного співробітництва у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

На основі аналізу наукової літератури та нормативно-правового законодавства можемо виділити конкретних суб'єктів, які складають систему протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. Дана система має дуалістичний характер. Вона складається з державних органів загальної юрисдикції та органів спеціальної юрисдикції.

У свою чергу, до органів загальної юрисдикції відносяться Кабінет Міністрів України (далі – КМУ), його структурні підрозділи, місцеві органи виконавчої влади.

До спеціальних державних органів слід віднести Міністерство внутрішніх справ України, Національну поліцію України, Службу безпеки

України, Міністерство юстиції України, Державна фіскальна служба України, Міністерство культури та інформаційної політики України, Державне агентство України з питань кіно, Антимонопольний комітет України, прокуратуру та інші.

Пропонуємо більш детально розглянути повноваження окремих суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Варто почати з діяльності КМУ як суб'єкта протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. КМУ є вищим органом виконавчої влади та відноситься до органів загальної юрисдикції.

Його діяльність спрямована на забезпечення розвитку і державної підтримки науково-технічного та інноваційного потенціалу держави, а також вживання заходів щодо вдосконалення державного регулювання у науково-технічній сфері, стимулювання інноваційної діяльності підприємств та організацій [32].

Діяльність місцевих органів виконавчої влади полягає у

- сприянні науково-технічного розвитку;
- реалізації регіональних науково-технічних програм;
- запровадженні нових екологічно безпечних технологій;
- підвищенні технічного рівня виробництва та якості продукції;
- вирішенні науково-технічних проблем;
- забезпеченні охорони прав винахідників;
- створенні територіальних інноваційних центрів та технопарків

[34].

Також варто зауважити, що при місцевих державних адміністраціях за необхідності можуть утворюватися координаційні ради з питань захисту прав інтелектуальної власності.

Робота таких рад пов'язана з питаннями щодо:

- державної політики у сфері інтелектуальної власності та її впровадження на окремих територіях нашої держави;

- стану виявлення правопорушень у сфері інтелектуальної власності;

- проведення масово-роз'яснювальної роботи з цього питання різним управлінням.

Особливу увагу варто присвятити характеристиці повноважень Національної поліції як суб'єкта протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Національна поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- розробляє власні пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів;

- забезпечує проведення превентивної діяльності (запобігання вчиненню правопорушень);

- виявляє причини, а також умови, які сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, обов'язково вживає в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення;

- припиняє вже виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

- здійснює своєчасне реагування на повідомлення і заяви про правопорушення [31].

Міністерство юстиції України бере участь у розробці законодавчих актів з питань інтелектуальної власності, координує законотворчу діяльність у цій сфері та інших галузях законодавства і відповідає за адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу [30]. Варто зауважити, що така діяльність міністерства спрямована на протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності шляхом створення належної правової бази для запобігання вчиненню правопорушень.

Державна фіскальна служба України організовує науково-технічну, інвестиційну, інформаційну, видавничу діяльність. Може виступати засновником навчальних закладів та науково-дослідних установ. Значна частина повноважень цього органу у сфері захисту прав інтелектуальної

власності, як і інших державних органів, пов'язана із загальними дозвільними, а також контрольними повноваженнями [27].

Міністерство культури та інформаційної політики України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах культури, державної мовної політики, популяризації України у світі, державного іномовлення, інформаційного суверенітету України, а також інформаційної безпеки.

Зазначене міністерство, окрім загальних заходів:

- здійснює заходи щодо підтримки видань аудіовізуальної, відеопродукції з творами мистецтва;
- вживає заходів до забезпечення соціального захисту професійних творчих працівників і працівників культури;
- вживає заходів для забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав з питань, що належать до його повноважень;
- організовує відповідно до законодавства тиражування каталогів образотворчого мистецтва, методичної, мистецтвознавчої і культурологічної літератури [29].

Державне агентство України з питань кіно здійснює державний нагляд та контроль у сфері кінематографії, а також проводить аналіз діяльності суб'єктів кінематографії, за результатами якого готує висновки щодо тенденцій розвитку національної кінематографії. Слід відмітити, що це агентство здійснює контроль за дотриманням квоти демонстрування національних фільмів під час використання національного екранного часу, умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження, а також демонстрування фільмів, та за наявністю зазначеного державного посвідчення; складає протоколи про адміністративні правопорушення у сфері кінематографії; здійснює контроль за тиражуванням фільмокопій на відеоносіях, їх продажем, передачею у прокат і оренду для публічного показу через відеоустановку, а також за тиражуванням

фільмокопій на кіноплівці, передачею їх у прокат, демонструванням фільмокопій на кіноплівці у призначених для цього приміщеннях [28].

Служба безпеки України (далі – СБУ) бере участь у розробленні та здійсненні заходів із забезпечення захисту державної таємниці України. У порядку, який визначено законодавством, сприяє підприємствам, установам, організаціям у збереженні їхньої комерційної таємниці, розголошення якої може завдати шкоди життєво важливим інтересам України. СБУ несе відповідальність за державну політику щодо голографічного захисту товарів і документів, здійснює державний контроль і координацію діяльності у цій сфері [38].

У свою чергу Антимонопольний комітет України – це державний орган із спеціальним статусом, що забезпечує захист інтересів суб'єктів підприємництва від недобросовісної конкуренції, пов'язаної з неправомірним використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Органи комітету розглядають справи про порушення антимонопольного та конкурентного законодавства, ухвалюють обов'язкові для виконання рішення про припинення порушень, накладають штрафи у випадках, передбачених законодавством, надсилають правоохоронним органам матеріали про порушення законодавства, що містять ознаки злочину, а також рекомендації щодо заходів, спрямованих на запобігання порушень антимонопольного законодавства [26].

Також варто розглянути цікаву думку О.М. Головкової, яка пропонує включити до системи суб'єктів протидії правопорушенням факультативний суб'єкт, а саме громадські організації [12].

Для підтвердження такого твердження можемо згадати громадську організацію «Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності», котра здійснює громадський контроль за виробництвом, розповсюдженням та використанням продуктів інтелектуальної власності в Україні. А відтак, можна із впевненістю стверджувати, що зазначена громадська організація,

здійснюючи подібного роду контрольну діяльність, беззаперечно сприяє протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності [20, с. 118].

Отже, багатогранність сфери інтелектуальної власності обумовила існування великої кількості суб'єктів протидії правопорушенням у досліджуваній сфері. Кожен із зазначених суб'єктів виконує власну, особливу роль. Однак, лише їх спільна та скоординована діяльність у зазначеній сфері дозволить досягти основної мети, а саме забезпечити ефективну протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Висновки до Розділу 1

Інтелектуальна власність – це комплекс непорушних прав відповідних суб'єктів на об'єкти, які є результатом діяльності творчого або розумового характеру. Даний правовий інститут має відповідну структуру та є предметом правового регулювання спеціальних нормативно-правових актів.

Ключова особливість даного інституту полягає в тому, що інтелектуальна власність – це інститут не тільки приватного, а й адміністративного права. Розкриваючи зміст поняття «інтелектуальна власність», ми дійшли висновку, що його можна розділити на дві складові, а саме: об'єкти інтелектуальної власності та право інтелектуальної власності.

Під метою протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності слід розуміти бажаний результат, якого хоче досягти держава, в особі її органів та їх посадових осіб, здійснюючи всі необхідні заходи щодо попередження виникнення правопорушень у зазначеній сфері.

Принципи адміністративної відповідальності – керівні засади, що закріплені в Конституції та інших законах України, на яких базується порядок притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

Принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності не дістали належного законодавчого закріплення, а лише опосередковано визначаються у чисельних нормативно-правових актах України, положення яких спрямовано на врегулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності. А відтак, ми дійшли висновку, що всі принципи адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності можна поділити на дві великі групи: загальні та спеціальні.

Дотримання у сукупності загальних та спеціальних принципів адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності сприятиме досягненню основної мети адміністративної відповідальності у цій сфері.

Багатогранність сфери інтелектуальної власності обумовила існування великої кількості суб'єктів протидії правопорушенням у досліджуваній сфері. Кожен із зазначених суб'єктів виконує власну роль. Однак, лише їх спільна та скоординована діяльність у зазначеній сфері дозволить досягти основної мети, а саме забезпечити ефективну протидію правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

РОЗДІЛ 2. Підстави адміністративної відповідальності у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності

2.1. Поняття та ознаки адміністративних правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності

Варто почати з того, що законодавчою основою актів, котрі регулюють питання адміністративної відповідальності, є Конституція України. У статтях законів та інших нормативно-правових актів, які покладають обов'язок на громадян виконувати конституційні норми, а також приписи щодо охорони прав інтелектуальної власності містяться вимоги і обов'язки, які реалізуються шляхом встановлення та застосування адміністративної відповідальності.

Кодифікованим нормативно-правовим актом, який регулює питання настання та притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне використання об'єктів права інтелектуальної власності, є КУпАП, в якому наводиться перелік адміністративних правопорушень, адміністративних стягнень та органів, які уповноважені їх застосовувати.

Також слід зазначити, що до складу нормативно-правових актів, що регулюють питання адміністративної відповідальності, належить спеціальне законодавство у сфері охорони прав інтелектуальної власності. Однак норми цього законодавства не встановлюють чіткі адміністративні санкції за незаконне використання об'єктів права інтелектуальної власності. Наприклад, ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачено, що захист особистих немайнових, а також майнових прав суб'єктів авторського права та (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством [25].

Підставою притягнення до адміністративної відповідальності є вчинення адміністративного правопорушення.

В теорії адміністративного права поняття «адміністративне правопорушення» визнається як протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок,

власність, права та свободи громадян, на встановлений порядок управління та за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність.

Слід зазначити, що в теорії адміністративного права ототожнюють поняття «адміністративне правопорушення» й «адміністративний проступок». З цього випливає те, що адміністративна відповідальність може наставати за порушення загальнообов'язкових правил, котрі регулюються нормами різних галузей права, проте за умови, що вони тягнуть адміністративні санкції, які містяться в статтях КУпАП [1, с. 400].

Досить ґрунтовним, на наше переконання, видається твердження Заярного О.А. щодо розуміння сутності ознак адміністративного правопорушення у сфері інтелектуальної власності. А саме науковець зазначає, що «ознаки виступають як найменші структурні частини складу, які формують найнижчий рівень системи. Групи ознак утворюють підсистему, що представляє собою самостійний елемент складу, а органічна єдність об'єкта та об'єктивної сторони, суб'єкта і суб'єктивної сторони утворює склад адміністративного інформаційного правопорушення» [15, с. 130].

Також варто зауважити, що обов'язкові ознаки властиві для всіх складів адміністративних правопорушень. На підставі аналізу судової практики та юридичної доктрини можемо констатувати, що відсутність у вчиненому правопорушенні хоча б однієї з обов'язкових ознак означає відсутність його складу і, як наслідок, виключає настання адміністративної відповідальності. Факультативними виступають ознаки, які притаманні лише конкретним складам адміністративних правопорушень, у зв'язку з чим не мають юридичного значення для кваліфікації інших складів проступків.

Визначення адміністративного правопорушення (проступку) містить обов'язкові ознаки протиправного діяння, що може бути кваліфіковане як адміністративний правопорушення, а саме:

- протиправність (мова йде про порушення певної встановленої у законодавстві норми права);

- наявність вини (суб'єктивний чинник правопорушення, який вказує на внутрішнє сприйняття правопорушником власного діяння. Сьогодні виділення цього чинника є спірним, зважаючи на новелу КУпАП, а саме положення про можливість притягнення до адміністративної відповідальності юридичних осіб);
- форма дії (активна поведінка) чи бездіяльності (пасивна поведінка, відсутність дії), узагальнено «діяння»;
- посягання на громадський порядок, власність, права та свободи громадян, а також на встановлений порядок управління;
- наявність у законі чіткої вказівки на адміністративну відповідальність за конкретне діяння [3, с. 286].

Варто зауважити, що виключно за наявності всіх цих ознак у сукупності можна говорити про кваліфікацію діяння особи як адміністративне правопорушення і вирішення питання про притягнення винного до адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені КУпАП, настає, якщо ці порушення за своїм характером не зумовлюють відповідно до закону настання кримінальної відповідальності. Якщо відповідні порушення містять ознаки злочину, матеріали про них обов'язково підлягають передачі в прокуратуру для вирішення питання про відкриття кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України.

Повертаючись до тематики нашого дослідження, можемо зробити висновок, що адміністративне правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності – це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка пов'язана з незаконним використанням об'єкта права інтелектуальної власності (літературного чи художнього твору, їх виконання, фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерної програми, бази даних, наукового відкриття, винаходу, корисної моделі, промислового зразка, знака для товарів

і послуг, топографії інтегральної мікросхеми, раціоналізаторської пропозиції, сорту рослин тощо), привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Ознаки адміністративних правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності:

- дія чи бездіяльність, тобто діяння;
- суспільна шкідливість;
- протиправність (протиправність означає, що юридична норма забороняє конкретне діяння. Учинення такого діяння є порушенням права);
- винність (винність передбачає наявність в особи власного психічного ставлення до відповідного вчинку і його наслідків);
- адміністративна карність (тобто, за вчинене правопорушення законодавством передбачено адміністративну відповідальність). За чинним КУпАП, таким покаранням є адміністративне стягнення;
- об'єкт посягання.

Пропонуємо більш детально розкрити деякі ознаки, що притаманні адміністративним правопорушенням у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Слід почати з поняття «суспільна шкідливість» як ознака адміністративного правопорушення. Ця ознака є досить дискусійною через те, що деякі науковці вважають, що адміністративні правопорушення характеризуються лише шкідливістю для суспільства, суспільна ж небезпечність притаманна лише кримінальним правопорушенням (злочинам). Інші науковці наголошують на тому, що суспільна небезпечність усе ж таки притаманна окремим адміністративним правопорушенням (наприклад, дрібному хуліганству, дрібному розкраданню майна, злісній непокорі законному розпорядженню працівника Національної поліції тощо) або ж абсолютно всім адміністративним правопорушенням, проте ступінь такої

суспільної небезпечності повинен бути нижчим, аніж у злочинів, що і стає критерієм їх розмежування [23, с. 674].

На наше переконання, варто погодитися з думкою про те, що шкідливість громадському порядку є елементом об'єктивної сторони складу адміністративного правопорушення, а тому не може бути загальною ознакою всього поняття.

Суспільна ж небезпечність в адміністративних правопорушеннях присутня, і якщо розглядати її в контексті права інтелектуальної власності, то порушення цього права спричиняє не тільки порушення встановлених правил, а й прав та законних інтересів як правовласників, так і споживачів [19, с. 87].

Ознака протиправності полягає у тому, що порушується право, яке чітко встановлено в законі, або порушення якого конкретно прописано у спеціальному законодавчому акті. Спеціальними законодавчими актами, які визначають основні права на об'єкти права інтелектуальної власності, є закони «Про авторське право і суміжні права» [25], «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [36], «Про охорону прав на сорти рослин» [37] та ін.

Караність як ознака адміністративного правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності, наприклад, передбачена санкцією ст. 51-2 КУпАП у вигляді конкретного виду стягнення: штраф і конфіскація незаконно виготовленої продукції та обладнання й матеріалів, призначених для її виготовлення [17].

Цікавою видається думка Макушева П.В. про те, що в деяких випадках, «зокрема у випадках крайньої потреби, наявність всіх ознак адміністративного проступку може не тягнути за собою виникнення адміністративної відповідальності» [19, с. 87]. Що стосується сфери інтелектуальної власності, то крайня потреба може проявлятися у таких випадках як: у разі використання запатентованої формули винаходу без згоди патентовласника для створення лікарського засобу, потрібного для збереження життя (здоров'я) людини [40, с. 76].

Притягнення до адміністративної відповідальності є обов'язком державних органів (їх посадових осіб) уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення згідно із ст. 213 КУпАП.

Відповідно до норм КУпАП до таких органів належать:

- адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад;
- виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад та їх посадові особи;
- районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді), а у випадках, передбачених КУпАП, місцеві адміністративні та господарські суди, апеляційні суди, Верховний Суд;
- органи Національної поліції, органи державних інспекцій та інші уповноважені на це органи (посадові особи) [17].

У зв'язку із специфічністю об'єктів інтелектуальної власності, які були нами розкриті у попередньому розділі, законодавець обмежив коло осіб, що уповноважені розглядати такі справи. Суб'єктами адміністративної юрисдикції за незаконне використання об'єктів інтелектуальної власності є районні (міські) суди (судді). Також слід зазначити, що до винних за незаконне використання об'єктів права інтелектуальної власності застосовують адміністративні стягнення, які передбачені ст. 24 КУпАП.

Отже, інститут адміністративно-правової відповідальності за правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є гарантом забезпечення виконання суб'єктами владних повноважень своїх безпосередніх функцій та обов'язків у цій сфері і слугує ефективним важелем запобігання правопорушенням та забезпечення належної охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є різновидом адміністративної відповідальності за окремий вид правопорушень,

саме тому їй властиві всі ознаки та принципи інституту адміністративної відповідальності.

2.2. Об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності

Слід почати з того, що об'єктивними елементами складів будь-яких адміністративних правопорушень є: об'єкт адміністративного правопорушення та об'єктивна сторона складу правопорушення.

Об'єкт адміністративного правопорушення – це те, на що воно посягає. В теорії адміністративного права залежно від рівня узагальнення виділяють:

- загальний об'єкт – вся сукупність суспільних відносин, що охороняються адміністративними санкціями;
- родовий об'єкт – однорідні групи суспільних відносин, які в сукупності складають загальний об'єкт (залежно від родового об'єкта адміністративні правопорушення систематизовано в главах Особливої частини розділу 2 КУпАП);
- видовий об'єкт – самостійний складовий різновид родового об'єкту, відокремлена група суспільних відносин, загальних для ряду правопорушень;
- безпосередній об'єкт – одне або декілька суспільних відносин, яким спричиняється шкода певним проступком [5].

Заярний О.А. зазначає, що «об'єктами адміністративних правопорушень та адміністративно-правової охорони є саме права і свободи громадян, власність, публічний правопорядок, конституційний лад» [15, с. 137]. Важаємо таке твердження досить ґрунтовним.

Об'єктивна сторона складу будь-якого правопорушення – це система передбачених адміністративно-правовою нормою ознак, що характеризують зовнішню сторону проступку. Вона включає в себе передусім такі ознаки:

- саме протиправне діяння (дію чи бездіяльність);

- шкідливі наслідки діяння;
- причинний зв'язок між протиправним діянням та шкідливими наслідками, що наступили;
- час, місце, умови, способи та засоби вчинення правопорушення [2, с. 490].

Вважаємо доцільним дослідити об'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності на конкретних прикладах.

Так, родовим об'єктом є суспільні відносини, що стосуються права власності та передбачені главою 6 КУпАП [17]. Порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності є видовим об'єктом адміністративних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, яким визнається сукупність суспільних відносин у межах родового об'єкта, але споріднених за більш подібними ознаками. До цієї категорії треба віднести право на об'єкти авторського права; право на об'єкти суміжних прав; право на результати науково-технічної творчості; право на результати ідентифікації товарів (послуг) та їхніх виробників. Безпосереднім об'єктом визнається конкретний вид суспільних відносин, на які спрямоване адміністративне правопорушення.

Цікавою щодо цього питання видається думка Макушева П.В. щодо наявності іншого виду класифікації об'єктів порушення прав у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності. На думку науковця, у межах класифікації слід виділяти «основний безпосередній об'єкт, додатковий безпосередній об'єкт і факультативний безпосередній об'єкт». Це стосується саме тих адміністративних правопорушень, у яких посягання здійснюється на декілька об'єктів одночасно [19, с. 88]. Наприклад, незаконне привласнення прав на об'єкт права інтелектуальної власності та його незаконне використання.

Так, наприклад, ст. 51⁻² КУпАП встановлює відповідальність за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності [17]. Варто

зауважити, що з об'єктивного боку це правопорушення виявляється у формі таких діянь, як:

- незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- привласнення авторства;
- інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

На основі аналізу правової доктрини об'єктивну сторону зазначеного правопорушення можна охарактеризувати так:

- адміністративний проступок, що посягає на об'єкт права інтелектуальної власності, може вчинюватись у формі як активної дії, так і бездіяльності;

- відбувається порушення порядку реалізації прав інтелектуальної власності, яке має наслідком завдання шкоди законному власнику або користувачу певним об'єктом права інтелектуальної власності, а також волі владного суб'єкта – державі [45, с. 253];

- під час кваліфікації певного діяння за ст. 51⁻² КУпАП потрібно обов'язково встановити причинно-наслідковий зв'язок між діянням особи, а також наслідком, тобто діяння породжує завдання шкоди правомірному володільцю прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

Ст. 164⁻¹³ КУпАП розкриває порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорту обладнання чи сировини для їх виробництва [21].

Об'єктом вказаного адміністративного правопорушення є суспільні відносини у сфері державного регулювання діяльності, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць (Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» [35]).

Варто зазначити, що об'єктивна сторона цього правопорушення полягає в порушенні законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорту дисків

для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва.

Відповідно до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» диск для лазерних систем зчитування – це будь-який оптичний диск для лазерних систем зчитування із записом або з можливістю запису на ньому інформації, який відображає об'єкти авторського права або суміжних прав, або без запису такої інформації [35].

Сировина – це оптичний полікарбонат, який використовується у виробництві дисків для лазерних систем зчитування, а також матриць [35].

Ст. 164⁶ КУпАП передбачає демонстрування та розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів [17].

Об'єктом вказаного адміністративного правопорушення є суспільні відносини у сфері кінематографії (Закон України «Про кінематографію» [33]).

Об'єктивна сторона цього правопорушення виражається в демонструванні або розповсюдженні фільмів шляхом продажу або їх передачі в прокат фільмокопій без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів, та у розповсюдженні фільмів шляхом виготовлення фільмокопій без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів з метою їх демонстрування, продажу, передачі в прокат.

Ст. 164⁷ КУпАП передбачає порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів [17].

Об'єктом даного адміністративного правопорушення є також суспільні відносини у сфері кінематографії. Безпосередній об'єкт – це встановлений порядок демонстрування та розповсюдження фільмів.

Об'єктивна сторона правопорушення виражається у розповсюдженні і демонструванні фільмів з порушенням умов, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження та демонстрування фільмів.

Отже, об'єктивна сторона адміністративних правопорушень, що посягають на право інтелектуальної власності характеризується лише активними діями, по відношенню до вищенаведених предметів, які полягають у незаконному використанні об'єкта права інтелектуальної власності та привласненні авторства на об'єкт права інтелектуальної власності або іншому умисному порушенні прав на такий об'єкт.

З об'єктивної сторони правопорушення, що посягають на право інтелектуальної власності, варто охарактеризувати як правопорушення з формальним складом, так як у зазначених нормах законодавець не встановлює обов'язковості чи можливості настання суспільно-шкідливих наслідків.

Місце як ознака об'єктивної сторони вчинення правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності для кваліфікації вказаних дій переважно немає значення. Адже у тих нормах, які були нами розглянуті, відсутня вказівка на обов'язковості вчинення зазначеного правопорушення у певному місці.

Способи вчинення адміністративних правопорушень, що посягають у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності, визначаються відповідно до формулювання у відповідних нормах їх об'єктивної сторони. До способів їх вчинення законодавством відносяться: розповсюдженні і демонструванні фільмів з порушенням умов, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження та демонстрування фільмів та ін.

Такі факультативні ознаки об'єктивної сторони як: час, засоби, знаряддя, обстановка при кваліфікації зазначених правопорушень не мають значення.

2.3. Суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності

Суб'єктивними елементами складів будь-яких адміністративних правопорушень є: суб'єкт адміністративного правопорушення та суб'єктивна сторона складу правопорушення.

Варто зазначити, що законодавче визначення поняття суб'єкта адміністративного правопорушення відсутнє. В теорії адміністративного права дослідження сутності цього поняття завжди викликано науковий інтерес.

Так, зокрема, Є.В. Кириленко зазначає, що «суб'єктом адміністративного проступку є особа, що його вчинила, яка досягла певного віку та є осудною» [16, с. 221].

В свою чергу, В.А. Бортник серед суб'єктів адміністративного правопорушення виділяє:

- 1) фізично осудну особу, якій на момент вчинення проступку виповнилося 16 років;
- 2) юридичних осіб [10, с. 84].

На переконання, О.Г. Стрельченка суб'єктами адміністративного правопорушення можуть бути фізичні особи, які на момент вчинення адміністративного правопорушення є осудними, а також досягли шістнадцятирічного віку та юридичні особи [41, с. 181].

В теорії адміністративного права загальноприйнятою є класифікація суб'єктів адміністративного правопорушення на загальні, спеціальні та особливі. До групи загальних суб'єктів відносять осудних осіб, які досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, а саме 16 років. Спеціальними суб'єктами адміністративного правопорушення є особи, яким властиві певні особливості щодо вчинення тих чи інших правопорушень або, які не несуть адміністративної відповідальності на загальних підставах (наприклад, посадові особи, неповнолітні тощо). Особливими суб'єктами є

особи, на яких поширюється дія спеціального законодавства, наприклад, судді, прокурори тощо [7, с. 81].

На наше переконання, суб'єктами адміністративних правопорушень є фізична осудна особа, якій на момент вчинення проступку виповнилося 16 років, а також юридичні особи.

Що стосується суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення, то воно відображає психічне ставлення особи до вчиненого нею протиправного діяння. До складових суб'єктивної сторони більшість наковців відносять вину правопорушника, а також мету та мотив його діяльності [8, с. 26]. При цьому більшість дослідників цього питання стверджують, що саме вина є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення. Слід зауважити, що відсутність вини виключає настання адміністративної відповідальності.

Отже, суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення – це сукупність ознак, що розкривають психічне ставлення суб'єкта до вчиненого діяння та його наслідків. Вона характеризується виною у формі умислу або необережності.

Згідно зі ст. 10 КУпАП проступок визнається умисним, якщо особа, яка його вчинила:

- а) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; бажала настання цих наслідків;
- б) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; свідомо допускала настання цих наслідків [17].

Вважаємо доцільним дослідити суб'єктивні елементи складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності на конкретних прикладах.

Наприклад, ст.51⁻² КУпАП розкриває порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Суб'єктивна сторона цього правопорушення визначається ставленням до наслідків та характеризується наявністю вини виключно у формі прямого або непрямого умислу [21].

Суб'єкт адміністративного правопорушення – загальний (тобто, фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку).

Ст. 164⁻¹³ КУпАП розкриває порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва.

Суб'єктивна сторона цього правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини як у формі умислу, так й у формі необережності [21].

Суб'єкт адміністративного правопорушення – як громадяни (в т.ч. громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності), так і посадові особи суб'єктів господарювання.

Ст. 164⁻⁶ КУпАП передбачає демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів.

Суб'єктивна сторона цього правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини у формі прямого або непрямого умислу. Суб'єкт адміністративного правопорушення – загальний [21].

Ст. 164⁻⁷ КУпАП передбачає порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів.

Суб'єктивна сторона цього правопорушення визначається ставленням до наслідків, а також характеризується наявністю вини як у формі умислу, так й у формі необережності.

Суб'єкт адміністративного правопорушення – спеціальний (посадові особи суб'єктів кінематографії та телебачення або громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, яким у встановленому порядку видано державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів) [21].

Отже, суб'єктивними елементами складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права

інтелектуальної власності є: суб'єкт адміністративного правопорушення та суб'єктивна сторона складу правопорушення.

Суб'єктами адміністративних правопорушень у зазначеній сфері можуть бути:

- фізичні осудні особи, які досягли 16-річного віку;
- суб'єкти підприємницької діяльності;
- посадові особи суб'єктів господарювання;
- посадові особи суб'єктів кінематографії та телебачення;
- громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, яким у

встановленому законом порядку видано державне посвідчення на право розповсюдження та демонстрування фільмів та ін.

Суб'єктивна сторона адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності визначається ставленням до наслідків і характеризується у більшості випадків наявністю вини як у формі умислу, так й у формі необережності.

Висновки до Розділу 2

Інститут адміністративно-правової відповідальності за правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є гарантом забезпечення виконання суб'єктами владних повноважень своїх безпосередніх функцій та обов'язків у цій сфері і слугує ефективним важелем запобігання правопорушенням і забезпечення належної охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності є різновидом адміністративної відповідальності за окремий вид правопорушень, саме тому їй властиві всі ознаки та принципи інституту адміністративної відповідальності.

Варто виділити основні ознаки адміністративних правопорушень у сфері створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, як:

- діяння (дія або бездіяльність);
- суспільна шкідливість;
- протиправність;
- винність;
- адміністративна карність;
- об'єкт посягання.

Об'єктивними елементами складів адміністративних правопорушень: об'єкт адміністративного правопорушення та об'єктивна сторона складу правопорушення.

Суб'єктивними елементами складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є: суб'єкт адміністративного правопорушення та суб'єктивна сторона складу правопорушення.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі досліджені питання щодо теоретико-правових засад адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність та підстав адміністративної відповідальності у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків. Основні з них такі:

1. «інтелектуальна власність як об'єкт адміністративно-правової охорони» є комплексним явищем, яке складається з однорідних норм адміністративного права, правовий вплив яких спрямовано на попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності та суміжних прав (превентивна функція), а також відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, що здійснюються суб'єктами владних повноважень в межах законодавчо закріпленої компетенції;

2. мета адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності має дуалістичний характер і полягає: по-перше, у вихованні особи в дусі додержання законів у сфері права інтелектуальної власності та суміжних прав, а також поваги до правил співжиття; по-друге, у запобіганні здійсненню нових проступків у сфері інтелектуальної власності;

3. до загальних принципів адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні слід віднести такі, як: верховенство права; законності; доцільності; обґрунтованості; невідворотності; своєчасності; справедливості; гуманізму; індивідуалізації покарання; відповідності провини та покарання;

4. до спеціальних принципів адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні слід віднести такі, як: контролю; поєднання захисних та попереджувальних засобів; забезпечення права на оскарження рішень чи дій суб'єктів, які уповноважені притягати до

адміністративної відповідальності у сфері інтелектуальної власності; стимулювання;

5. під системою суб'єктів протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності слід розуміти сукупність державних органів, що згідно з нормами чинного законодавства України наділені спеціальними функціями і мають спільну мету діяльності, а саме припинити та попередити виникнення правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

6. адміністративне правопорушення у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності – це протиправна, винна дія чи бездіяльність, яка пов'язана з незаконним використанням об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність;

7. основні ознаки адміністративних правопорушень у сфері створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності: діяння (дія або бездіяльність); суспільна шкідливість; протиправність; винність; адміністративна карність; об'єкт посягання.

8. об'єктивними елементами складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є: об'єкт адміністративного правопорушення та об'єктивна сторона складу правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративних правопорушень, що посягають на право інтелектуальної власності характеризується лише активними діями, по відношенню до предметів такого правопорушення. З об'єктивної сторони правопорушення, що посягають на право інтелектуальної власності, варто охарактеризувати як правопорушення з формальним складом. Місце як ознака об'єктивної сторони вчинення правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності для кваліфікації вказаних дій переважно немає значення. Способи вчинення адміністративних правопорушень, що посягають

у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності, визначаються відповідно до формулювання у відповідних нормах їх об'єктивної сторони;

9. суб'єктивними елементами складів адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності є: суб'єкт адміністративного правопорушення та суб'єктивна сторона складу правопорушення. Суб'єктами адміністративних правопорушень у зазначеній сфері можуть бути: фізичні осудні особи, які досягли 16-річного віку; суб'єкти підприємницької діяльності; посадові особи суб'єктів господарювання; посадові особи суб'єктів кінематографії та телебачення; громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, яким у встановленому законом порядку видано державне посвідчення на право розповсюдження та демонстрування фільмів та ін. Суб'єктивна сторона адміністративних правопорушень у сфері створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності визначається ставленням до наслідків і характеризується у більшості випадків наявністю вини як у формі умислу, так й у формі необережності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Л. С. Гулак., Н. Я. Отчак, Л. О. Остапенко. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2019. 504 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
5. Адміністративне право України: підручник: за заг.ред. д.ю.н., проф. Коломоець Т.О. – Київ: «Істина», 2008. URL: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Kolomoyec_Administratyvne_pravo_Ukrajny_2008.pdf
6. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. – К., 2008. – 687 с.
7. Берізко В.М. Особливості складу адміністративного правопорушення у сфері протидії легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 1. С. 80–83.
8. Белікова О. В. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Держава та регіони. Серія «Право». 2013. № 3 (41). С. 22–28.
9. Борисенко І. Теоретичні засади співвідношення понять охорони та захисту цивільних прав в глобальній мережі інтернет. CONFCONTACT. 2008. URL: <http://www.confcontact.com/2008jule/borisenko.php>.
10. Бортник В.А. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 222 с.

11. Вавженок Я. Співвідношення понять «захист» та «охорона» трудових прав у чинному законодавстві. Форум права. 2010. Вип. 1. С. 45–49
12. Головкова О. М. Адміністративна відповідальність за порушення права на об'єкт права інтелектуальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Головкова Ольга Миколаївна. – Д., 2009. – 205 с.
13. Гордієнко С. Пізнання сфери захисту інтелектуальної власності в Україні: методологічні проблеми / С. Гордієнко. – К., 2008. – 140 с.
14. Дзера О. В. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – 3-те вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
15. Заярний О. А. Правове забезпечення розвитку інформаційної сфери України: адміністративно-деліктний аспект: монографія / О. А. Заярний. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 700 с.
16. Кириленко Є.В. Поняття та склад адміністративних правопорушень: запрошення до дискусії. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 3-1. С. 219–221.
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
18. Кушерець Д. Охорона та захист майнових прав у сфері договірного права України: монографія. Київ: Знання України, 2014. 463 с.
19. Макушев П.В, Руденко І.О. Теоретичні засади адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Адміністративне право і адміністративний процес, інформаційне право. Право і суспільство. № 5. 2020. С. 83–89.
20. Михальський О.О. Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні: дис... канд. юрид. наук (доктор філософії): 12.00.07 / Михальський Олег Олександрович; Сумський державний університет. – Суми, 2017. – 254 с.

21. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення: станом на 20 січ. 2017 р. / за заг. ред. С. В. Петкова. – Київ: Центр учб. літ., 2017. – 544 с.
22. Новікова І. Інститут інтелектуальної власності та його роль у розвитку ВНЗ / І. Новікова // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: «Прінт Сервіс», 2011. – С. 73–76.
23. Орловська Н. Соціальна шкідливість та суспільна небезпека: концептуальні аспекти співвідношення у контексті побудови кримінально-правових санкцій. Форум права. 2011. № 2. С. 672–680.
24. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності України: навч. посібник для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / О. А. Підпригора, О. О. Підпригора. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 648 с.
25. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
26. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
27. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
28. Про затвердження Положення про Державне агентство України з питань кіно: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2014 р. № 277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/277-2014-%D0%BF#Text>
29. Про затвердження Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 р. № 885. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/885-2019-%D0%BF#Text>
30. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014->

[%D0%BF?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA#Text](#)

31. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF?find=1&text=%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE#w1_1

32. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86#w1_3

33. Про кінематографію: Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80#Text>

34. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86#w1_2

35. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17.01.2002 р. № 2953-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14#Text>

36. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

37. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>

38. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

39. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: [підручник] / О. Ф. Скакун. – Х.: Консум, 2006. – 656 с.

40. Сорвачов О. Обмеження, припинення і скасування майнових прав інтелектуальної власності на промислові зразки. Право і суспільство. 2012. № 5. С. 75–78.

41. Стрельченко О. Г. Специфіка проступку як складової частини адміністративного делікту. Право і суспільство. 2012. № 3. С. 137–143.

42. Стукаленко О. Співвідношення понять «адміністративно- правова охорона» та «адміністративно-правовий правовий захист». Наукове товариство Івана Кушніра. 2012. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=46468>.

43. Харитоновна О. І. Суб'єкти та об'єкти правовідносин інтелектуальної власності / О. І. Харитоновна //Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. – Вип. 59. / Редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.) та ін.; відп. за вип. В. М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2011. – С. 329–335.

44. Цивільний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

45. Ярова Р. Суспільна шкідливість адміністративних проступків водіїв автотранспортних засобів. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. 2015. Вип. 1 (1). С. 252–257.